

KRETINGOS ŠIRDIS

ATVIRAS KONKURSAS KRETINGOS CENTRINĖS MIESTO DALIES - ROTUŠĖS AIKŠTĖS IR JOS PRIEIGŲ SUTVARKYMO IDĖJAI SUKURTI

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Aikštės erdvinės struktūros raida. Planuojama teritorija yra Kretingos senojo miesto (unikalus KVR kodas 12310) ir Kretingos urbanistinio paminklo (unikalus KVR kodas 17091) ribose. Daugiau nei 200 metų Kretingos aikštė buvo stačiakampio plano, ją iš visų pusių rėmino pastatai, aikštės pietinės dalies viduryje stovėjo rotušė. XVII a. suplanuoto Kretingos miesto centro urbanistinė struktūra šiuo metu yra pakitusi ir dalinai praradusi savo pradinę kompoziciją. Neliko rotušės, pasikeitė aikštės išklotinių charakteris, šiaurinėje aikštės dalyje vietoje planuoto užstatymo, suformuotas skveras. Skveras tranzitinio pobūdžio žalias nefunkcionalus plotas. Medžiai ilgą laiką nebuvo tvarkomi ar formuojami, todėl jų forma labiau būdinga laisvai gamtoje augantiems medžiams. Vietomis jie uždengia svarbų vaizdą į vienuolyno kompleksą.

Rotušės aikštė buvo grįsta akmenimis (bruku). Aplink išsiskyrė važiuojamoji dalis. Tokia aikštė išsilaikė ilgai, ji sunaikinta tik 1982 m., kai buvo pertvarkyta ir įgavo dabartinį vaizdą. 1969 m. Kretingai suteiktas vietos reikšmės urbanistikos paminklo statusas.

Šiuo metu aikštės funkcinė ir estetinė raiška skurdi. Didžiausia problema, kad buvusio kino teatro pastate įrengus „Maxima“ prekybos centrą, ji tapo šio centro lankytojų automobilių parkavimo vieta. Aikštė atgyja tik miesto švenčių metu. Joje besilankantys žmonės netapatina aikštės, kaip Kretingos centro vietos. Aikštę supančių pastatų iš rytų, vakarų ir pietinės pusės architektūra indiferentiška, stokojama stilistinio vieningumo ir savitos koloristikos, daugybė nesutvarkytų, ar tiesiog apleistų fragmentų. Pozityvu tai, kad aikštė išsaugojo savo dydį, ir tai teikia jos kur kas efektyvesnio naudojimo galimybę. Kultūros paveldo objektai (vienuolyno kompleksas, evangelikų bažnyčia) yra labai raiškūs, saviti ir pagerinus bendrą aikštės funkcinę – erdvinę struktūrą, bei estetinę kokybę, galima suskurti unikalią aplinką, kuriai analogų nebūtų nei viename tokio tipo Lietuvos mieste.

Kairėje: 1771 m. Kėtingos miesto schema (1- vienuolynas, 2- turgaus aikštė, raudonai pažymėtas žydų apgyvendintas „Naujamiestis“. Dešinėje: Kėtingos miesto žemėlapis fragmentas (raudonai pažymėtos pagrindinės tarpukariu žydų gyventos gatvės; nr. 1- buv. sinagogos vieta; nr. 2- žydų kapinės; nr. 3- sala Akmenos upėje, kur kadaise taip pat gyveno žydai).

Konkursinio projekto tikslas - sukurti Kėtingos centrinės miesto dalies - Rotušės aikštės ir jos prieigų sutvarkymo viziją, pagal kurią būtų galima aikštę pritaikyti įvairiems renginiams, numatyti erdves daugiafunkciniam aikštės panaudojimui, įvairių (kultūrinių, reprezentacinių ir kitų masinių, grupinių bei individualių) renginių organizavimui, kasdieniniam vietinių žmonių ir atvykstančių lankytojų, turistų bendravimui, poilsiui, o tuo pačiu padidinti miesto patrauklumą, viešųjų erdvių saugumą, miesto centrinės dalies estetinį vaizdą. Pagal konkurso sąlygas aikštės urbanistinės erdvės fiziniai parametrai ir formantai (užstatymas) nėra šio konkurso objektas, bet suprasdami, kad aikštės sprendiniai negali būti atsieti nuo užstatymo, siūlome kai kurių aikštės užstatymo išklotinių konceptualias korektūras. Rengiant šį projektą vadovautasi:

- Kėtingos miesto Rotušės aikštės raidos istorine medžiaga;
- Kėtingos miesto bendrojo plano sprendiniais;
- patvirtinto Kėtingos miesto centrinės dalies detaliojo plano sprendiniais (Sąlygų priedas Nr. 6);
- Kėtingos m. Rotušės aikštės (nuo Birutės g. iki Vilniaus g.) ir Vilniaus g. iki Vilniaus g. 20. (iki tilto) rekonstravimo projekto sprendiniais (Sąlygų priedas Nr. 7);
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros m-jos Klaipėdos teritorinio padalinio specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais (Sąlygų priedas Nr. 8);
- aikštės ir prieigų vizualiniais tyrimais, vykdomų veiklų analize, gyventojų apklausa;
- analogiškų aikščių planavimo patirtimi Europoje.

Aikštėje vyksta tradiciniai renginiai sutraukiantys didelį lankytojų skaičių. Tačiau kitu metu trūksta kamerinių erdvių ir jaukumo. Todėl vienas tikslų – suformuoti specializuotas mikro erdves, kuriose žmogui būtų malonu būti ne tik švenčių metu bet ir paprastą dieną. Greta aikštės tranzitinio pobūdžio ji turi įgauti reprezentacinės miesto centrinės viešosios erdvės išraišką.

Aikštės sutvarkymo architektūrinė – urbanistinė koncepcija

Aikštės sutvarkymo architektūrinė – urbanistinė koncepcijos esmė: svarbių aikštės istoriškumo bruožų išsaugojimas ir prarastų atkūrimas, funkcinio naudojimo spektro, universalumo išplėtimas formuojant daugiafunkcinio naudojimo erdves ir racionalus požiūris į esamų struktūrų naudojimo tęstinumą.

Siūlomi tokie konceptualūs sprendiniai:

1. Architektūriniais, landšaftiniais sprendiniais pabrėžiamas vietos charakteris, savitumą ir išskirtinumą, atspindima miesto istorinė raida, suteikiama aikštei daugiafunkcinio panaudojimo galimybė.
2. Į bendrą visumą integruojami teritorijos elementai (skulptūros, želdiniai, kai kurie esamų takų fragmentai), kompleksiskai sprendžiama smulkiosios architektūros stilistika, meninių objektų, vizualinės informacijos elementų, išorinės vaizdinės reklamos objektų, dangų, apšvietimo, apželdinimo klausimai. Įvertinti aikštėje esantys memorialiniai ir meniniai objektai, bei tradicija tapę miesto renginiai. Esami medžiai pirmuoju tvarkymo etapu išsaugomi, išskyrus tas vietas, kur tai funkcionaliai būtina. Numatomi plotai, kuriuose gali būti sodinami proginiai medžiai. Nepriklausomybės paminklas rekonstruojamas (paminklo pamatas suiręs, atsivėrę plyšiai tarp granito blokų) nežymiai perkeliant jį taip, kad patektų į vieną ašį su J.K.Chodkevičiaus paminklu. Iš pietinės pusės paminklo erdvė dalinai užveržiama suformuojant jaukesnę aplinką, izoliuotą nuo parkavimo aikštelės.
3. Autotransporto srautų, dviračių ir pėsčiųjų takų tinklo pertvarkymas, parkavimo sprendiniai vykdomi siekiant užtikrinti judėjimą aikšte, patekimą į ją, tranzitą be konfliktų tarp skirtingų eismo dalyvių. Vilniaus gatvės planas maksimaliai priderintas prie detaliojo plano sprendinių, išskyrus tas vietas, kurių sprendimą esminiai įtakoja siūloma aikštės planinė kompozicija (didžiulio ploto automobilių parkavimui atsisakymas centrinėje dalyje). Vytauto gatvė tvarkoma įrengiant pėsčiųjų zoną,
4. Aikštėje ir Vytauto gatvėje prioritetas suteikiamas pėstiesiems, diegiami universalūs dizaino (aplinkos visiems) principai (patogūs nuolydžiai, Akliesiems ir silpnaregiams į takų dangą integruojamos ruplėtos trinkelės, informacija apie aikštę ir Kretingos istoriją pateikiama ir Brailio rašmenimis (lietuviška ir angliška abėcėlėmis), pagaminamas aikštės maketas, kurį aklieji liesdami gal suvokti aikštės erdvinę struktūrą, kt.).
5. Šalia aikštės esančios urbanistinės - gamtinės traukos lokalsios zonos aktyviau panaudojamos suformuojant linijines jungtis su jomis (Pastauninko parku, „žvyrduobe“, sala ir kt.).

Detalizuoti atskirų objektų sprendiniai

Fontanas. Fontano idėja siekiama sukurti originalų ir išsiskiriantį iš kituose Lietuvos miestuose įrengiamų fontanų kūrinį. Pasitelkiamos naujausios panašių objektų įrengimo technologijos. Fontano pagrindas – šiuo metu įgilintas plotelis žymintis buvusios rotušės kontūrą. Formuojamas ne fontanas į kurį žiūrima iš šono, bet kaip struktūra, kurios viduje žmogus veikiamas vandens garsų, muzikos ir šviesos efektais. Į fontaną iš vakarinės pusės patenkama arkiniu mediniu tilteliu, nuteikiančiu romantiškai. Nuo jo galima stebėti vandenį. Iš rytų pusės erdvę uždaro raibuliuojanti „šlapia siena“, kurios išorinėje pusėje montuojamos Kretingos istorinės nuotraukos. Žemiausioje vietoje ovalioje fontano vonioje montuojamas dinaminis dekoratyvinis elementas – skulptūra.

Pasaulio modelio kupolas. Tarp fontano ir J.K.Chodkevičiaus paminklo tarp pergolių formuojama 12 kolonų erdvė su žemaitišku „SODU“ simbolizuojančiu pasaulio modelį. Ties kolonomis ar ant jų montuojami zodiako ženklai. Centre po kupolu įmontuojama Žemės rutulį simbolizuojanti plokštė, ant kurios atsistojus išsipildo gerosios svajonės.

Universali kultūrinių renginių erdvė su estrada formuojama dabartinio skverelio centre. Beje žalias skverelio plotas dabar visiškai nefunkcionalus. Jį kerta du tranzitiniai takai. Estrados statinys lengvų konstrukcijų, modernus, pusiau atviras. Erdvė apvali, su stacionariais suolais, tarp kurių įterpiamos gėlinės. Suolų viršus iš medienos. Erdvės viduje gali vykti įvairūs muzikiniai renginiai. Žiemos metu joje statoma kalėdinė eglė.

Istorinės atminties ženklai. Kunigaikščio Ignoto Jokūbo Masalskio skulptūra, kuri galėtų būti sėdinti ant suolo su galimybe nusifotografuoti. Galimas sprendimas analogiškas žemiau dešinėje pateiktoje nuotraukoje. Aikštėje įrengiami du informaciniai kioskai, kuriuose pateikiama informacija apie miesto įkūrimą, svarbiausius lankytinus objektus.

Kunigaikštis Ignatas Jokūbas Masalskis, jo herbas ir galimas skulptūros įgyvendinimo analogiškas sprendimas

Šv. Floriono skulptūra. Po 1889 m. miesto gaisro ties miesto ir vienuolyno riba pastatytas Šv. Florijono paminklas. Per 1941.VI.26 gaisrą Šv. Florijono skulptūra apdegė. Po karo vietos valdžia uždraudė skulptūra atstatyti, o postamentą 6 dešimtmetyje nugriovė.

Atstatoma šv. Florijono skulptūra (Kairėje: Buvusios aikštėje skulptūros nuotrauka, dešinėje: šv. Florijono skulptūra Plungėje).

„MAXIMA“ prekybos centro pastatas rekonstruojamas, įrengiant prekybinį pasažą, kuris vizualiai pratęsia Vytauto D. gatvę ir baigiasi vakarinėje dalyje apžvalgos aikštėje su lauko kavine.

Rytinėje aikštės kraštinėje suformuojamos lauko kavinių terasos, tarp kurių įrengiamos vaikų žaidimų aikštelės. Prieigos prie pastatų sutvarkomos pagal vieningą stilių. Aikštės

perimetru išsidėsčiusių pastatų fasadų išsklotinės tvarkomos pagal vieningą architektūrinę idėją. Vytauto gatvės pastatai sąlytyje su aikšte rekonstruojami išlyginant aukštingumą iki 3 aukštų. Svarbesnės tvarkytinos vietos pateiktos pagrindiniame šio projekto brėžinyje. Pastatų fasadai pagyvinami vertikaliais želdiniais ir konteineriniais gėlynėliais po langais ar balkonuose.

Geriamo vandens kolonėlė. Projektuojama šalia Vytauto gatvės. Ja turi būti patogų naudotis ir neįgaliesiems. Šalia montuojama girdykla paukščiams.

Apšvietimas. Įrengiama apšvietimo sistema užtikrinanti gerą matomumą ir saugumą bet kurio paros metu. Šviestuvai trijų tipų: gatviniai dvigubi (Vilniaus gatvės projektas), žemi vejoms ir takams pašviesti, aukšti, svarbesnių erdvių bendram apšvietimui (forumas, kt.). Ant šviestuvų tvirtinami Kretingos miesto herbo liejiniai.

Projekto realizavimo etapiškumas. Sprendiniai realizuojami užtikrinant netrikdomą gyvenimą aikštės teritorijoje. Pirm turėtų būti atlikta gatvės rekonstrukcija vakarinėje aikštės pusėje. Didžioji dalis parkavimo aikštės likviduojama tik sutvarkius parkavimą pietrytinėje dalyje. Maxima pertvarkymas galėtų būti vykdomas pasiūlius naujo prekybos centro statybą ties išvažiavimu į Palangą, o aikštėje paliekant sumažintas prekybos apimtis.

Gretutinių lokalių vietovių sprendimai

Sala:

1. Kretingos žydų bendruomenės kultūros atminties įamžinimas Kretingos mieste. Įrengiama saloje nedidelė erdvė su paminklu (stela) ir informaciniu stendu.
2. Vaikų žaidimų aikštelės: aikštelė (smėlio karalystė) 3-5 metų vaikams su tėvais, nuotykių aikštelė su spec. įrenginiais, sporto aikštelės, „petankės“ aikštelės.
3. Lauko gimnastikos įrenginių aikštelė su įranga mankštai.
4. Relaksacijos erdvė.
5. Poilsio aikštelė akliems su galimybe klausyti upės vandens čiurlenimo.
6. Akmenos upės pažintinio vandens maršruto „Vienkiemis“- sala, ir Kretingos žaliosios ašies svarbus mazgas.
7. Mankštos aikštelės.

Įrenginiai saloje projektuojami atsižvelgiant į užtvindymo grėsmę.

Pastauninko parkas:

1. Sakralinė ir rekreacinė funkcijos.
2. Masinių kultūrinių renginių vieta.
3. Kretingos kultūros namų organizuojamų renginių atvirose erdvėse vieta.

„Žvyrduobės“ tvarkymo alternatyvos:

1. Prioritetas - sportinis aikštynas.
2. Prioritetas - lietaus parkas su sportinėmis aikštelėmis.
3. Vaikų žaidimų aikštelės: aikštelė 3-5 metų vaikams su tėvais, nuotykių aikštelė su spec. įrenginiais, sporto aikštelės, „petankės“ aikštelės, pievinio futbolo laukas .
4. Lauko gimnastikos įrenginių aikštelė su įranga mankštai.
5. Rekreacijos erdvė.

PROJEKTO SUDĖTIS . Planšetės su su grafiniais sprendiniais:

1. Rotušės aikštės su prieigomis integravimo į miesto struktūrą schema M 1:1000;
2. Rotušės aikštės teritorijos sutvarkymo planas M 1:500;
3. Rotušės aikštės (su skveru) vaizdo fiksacijos.
4. Autotransporto, bio transporto ir pėsčiųjų judėjimo schema;
5. Vaizdinė medžiaga padedanti geriau suprasti pateikiamą idėją.